

ingediend op **1124** (2021-2022) – Nr. 2
17 maart 2022 (2021-2022)

Verslag

namens de Commissie voor Brussel
en de Vlaamse Rand en Dierenwelzijn
uitgebracht door Els Sterckx

over het ontwerp van decreet

tot wijziging van de wet van 14 augustus 1986
betreffende de bescherming en het welzijn der dieren
en het decreet van 13 juli 2018
tot wijziging van de wet van 14 augustus 1986
betreffende de bescherming en het welzijn der dieren
in het kader van de zesde staatshervorming

Documenten in het dossier:
1124 (2021-2022) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

Samenstelling van de Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand en Dierenwelzijn:

Voorzitter: Els Ampe.

Vaste leden:

Allessia Claes, Inez De Coninck, Sofie Joosen, Annabel Tavernier, Karl Vanlouwe;
Jan Laeremans, Klaas Sloomans, Els Sterckx;
Bart Dochy, Peter Van Rompuy;
Els Ampe, Gwenny De Vroe;
Stijn Bex, An Moerenhout;
Katia Segers.

Plaatsvervangers:

Arnout Coel, Piet De Bruyn, Lorin Parys, Axel Ronse, Nadia Sminate;
Filip Brusselmans, Carmen Ryheul, Suzy Wouters;
Karin Brouwers, Katrien Partyka;
Stephanie D'Hose, Maurits Vande Reyde;
Meyrem Almaci, Chris Steenwegen;
Ludwig Vandenhove.

INHOUD

1. Toelichting door Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand.....	4
2. Bespreking	7
2.1. Allessia Claes.....	7
2.2. Els Sterckx	8
2.3. Ludwig Vandenhove.....	8
2.4. Minister Ben Weyts.....	8
3. Stemming	9

De Commissie voor Brussel en de Vlaamse Rand en Dierenwelzijn behandelde het ontwerp van decreet tot wijziging van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren en het decreet van 13 juli 2018 tot wijziging van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren in het kader van de zesde staatshervorming op 9 maart 2022. De verslaggever was Els Sterckx.

(Deze vergadering werd als videoconferentie georganiseerd.)

1. Toelichting door Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand

Minister *Ben Weyts* licht toe dat het ontwerp van decreet een eerste principiële goedkeuring kreeg op 16 juli 2021. De Raad van State verleende haar advies met nr. 69.976/1/V op 8 september 2021. Er is een notificatie gebeurd bij de Europese Commissie conform EU-richtlijn 2015/1535/EU van 9 september 2015 betreffende een informatieprocedure op het gebied van technische voorschriften en regels betreffende de diensten van de informatiemaatschappij. De Vlaamse Regering keurde het ontwerp van decreet definitief goed op 17 december 2021.

– Schets van de problematiek

De minister stelt dat hij er van bij zijn aantreden in 2014 als eerste Vlaams minister van Dierenwelzijn naar gestreefd heeft dat Vlaanderen het voortouw neemt voor meer dierenwelzijn op Europees niveau. Dit betekent dat hij geen taboes uit de weg gaat en zo nodig heilige huisjes intrapt. Zo heeft Vlaanderen reeds afscheid genomen van achterhaalde praktijken zoals het onverdoofd slachten, blokstaarten zonder medische noodzaak, pelsdierkweek, dwangvoederen en carrousels met levende paarden. Nu legt de minister graag een uitdoofscenario voor het gebruik en de verkoop van stroomhalsbanden voor.

Het gebruik van elektrische trainings- en antiblafhalsbanden bij een hond betekent immers een groot risico op de aantasting van het welzijn van de hond, zowel op korte als lange termijn. Stroomstoten bij honden kunnen leiden tot pijn, angst, stress, agressiviteit, fobie en blijvende aantasting van de vertrouwensband tussen eigenaar en hond. Dit wordt bevestigd in wetenschappelijke studies. De minister beseft dat sommigen naar waarheid stellen dat ze goed kunnen omspringen met de stroomhalsband, maar er zijn jammer genoeg ook veel andere gevallen. De minister heeft veel getuigenissen gehoord over dieren die door het gebruik van de stroomhalsband een grote angst hebben opgelopen. Zo wordt bij veel stroomhalsbanden voorafgaand aan de stroomstoot een fluitsignaal gegeven. Het gevolg is dat de honden bij het minste banale geluidssignaal, zoals van een magnetron in de keuken, van angst in elkaar krimpen.

Voorts bestaat bij het toedienen van stroomprikkel het risico dat een hond gewend raakt aan de prikkels en niet meer reageert. Gewenning betekent niet dat het welzijn van de hond niet meer wordt geschaad. Omdat de hond niet meer reageert, zal de toediener geneigd zijn prikkels van een hogere intensiteit toe te dienen, waarop de welzijnsaantasting eveneens toeneemt.

Elektrische halsbanden worden gebruikt in aversietraining. Wereldwijd is er de laatste jaren evenwel een tendens om aversietraining te ontmoedigen en beloningsgerichte training te stimuleren. De hond krijgt dan een beloning bij gewenst gedrag, dat daarna toeneemt.

– Historiek

Vooraleer in te gaan op de inhoud van het ontwerp van decreet, schetst de minister graag wat eraan is voorafgegaan.

Bij het decreet van 13 juli 2018 werd een initieel verbod ingevoerd op het gebruik bij honden van halsbanden die elektrische schokken kunnen toedienen. Er werd delegatie verleend aan de Vlaamse Regering om zowel de datum van inwerking-treding te bepalen als nadere regels te bepalen om afwijkingen van dit verbod toe te staan voor het gebruik bij opleiding of gedragstherapie voor honden.

Wegens de moeilijkheid om de afwijkingen op dit verbod nader te omschrijven, heeft de minister opnieuw advies ingewonnen bij de Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn. De Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn formuleerde een nieuw advies op datum van 22 april 2021, met als titel Elektrische halsbanden bij honden en katten. Voorafgaand aan dat advies kwam het onderwerp uitgebreid aan bod tijdens verschillende vergaderingen van de raad. De raad maakte voor haar beoordeling gebruik van de beschikbare wetenschappelijke literatuur. Ook de resultaten van een in 2020 georganiseerde onlinebevraging van de dienst Dierenwelzijn bij gedragstherapeuten en hondentrainers waarbij bijna 90 procent van de gedragstherapeuten instemt met een volledig verbod of een verbod met uitzonderingen, werden meegenomen. Bij die bevraging was ook het tegenargument voorgelegd dat stroomhalsbanden voor sommige honden de laatste oplossing zijn.

De raad stelde ook vast dat voor trainings- en antiblafhalsbanden met elektrische schokken nu ook verschillende alternatieven op de markt zijn zoals halsbanden die enkel geluid, een trilling of licht produceren. Voor de halsbanden gekoppeld aan een elektrische omheining zijn deze alternatieven niet beschikbaar. Een fysieke omheining geniet voor de minister nog steeds de voorkeur.

De raad bereikte finaal – na heel wat discussie – een consensus over een advies. Zo adviseert de raad een verbod op het gebruik van elektrische halsbanden bij honden en katten met uitzondering van elektrische halsbanden gekoppeld aan onzichtbare omheiningen omdat daarvoor geen alternatieven mogelijk zijn, tenzij een fysieke omheining wat in sommige gevallen niet mogelijk is. Voor honden die ingezet worden bij politie, defensie of civiele veiligheid adviseert de raad om gedurende ten hoogste zes jaar een uitzondering te voorzien op het verbod zodat die diensten de tijd hebben om de nodige aanpassingen door te voeren en de opleidingen te herbekijken. De Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn raadt verder aan om in een juridische basis te voorzien zodat naast het gebruik ook de verkoop en aankoop van elektrische halsbanden worden verboden.

– Artikel 3

Artikel 3 van het ontwerp van decreet beoogt vooreerst het gebruik en de verhandeling van elektrische halsbanden bij honden en katten te regelen, waarbij bepaald wordt onder welke omstandigheden die zijn toegelaten dan wel verboden.

De bepaling waarvan de invoering in de Dierenwelzijnswet beoogd wordt, luidt als volgt:

“§2/2. Niemand mag een hond of een kat een halsband die elektrische prikkels toedient, laten dragen of die halsbanden verhandelen. Elektrische halsbanden die gekoppeld zijn aan een onzichtbare omheining, vormen een uitzondering op dat verbod. Het verbod treedt in werking op 1 januari 2027.”

Er wordt dus een verbod ingevoerd op het gebruik bij honden en katten van halsbanden die elektrische prikkels kunnen toedienen, met uitzondering van elektrische

halsbanden die gekoppeld zijn aan een onzichtbare omheining. Het verbod geldt dus enerzijds voor de trainingsapparaten met afstandsbediening en anderzijds voor de antiblafhalsbanden.

De verhandeling van dergelijke halsbanden wordt verboden. Een verbod op het gebruik van elektrische halsbanden kan maar voldoende effectief en efficiënt zijn voor zover ook de handel van dergelijke producten aan banden wordt gelegd.

Ook een verbod op het laten dragen door honden en katten van dergelijke halsbanden is nodig met het oog op het faciliteren van de handhaving. Een verbod op het laten dragen door honden en katten van dergelijke halsbanden houdt per definitie ook een verbod op het gebruik ervan in.

Hiermee wordt het op 22 april 2021 geformuleerde advies van de Vlaamse Raad voor Dierenwelzijn in regelgeving omgezet. Er wordt wel voorzien in een overgangstermijn: dit verbod treedt in werking vanaf 1 januari 2027. De overgangsperiode maakt deel uit van de consensus in de Raad voor Dierenwelzijn.

Wat betreft het toepassingsgebied is het wenselijk om een dergelijk verbod voor elektrische trainingshalsbanden niet enkel in te voeren voor honden maar ze tegelijkertijd ook van toepassing te maken voor de andere grote categorie van gezelschapsdieren, namelijk die van de katten. Alhoewel bij katten de trainingshalsbanden op dit moment weinig tot niet ingeburgerd zijn, wordt een verbod op trainingshalsbanden met afstandsbediening ook voor deze dieren ingevoerd, en dit vanuit het voorzorgsbeginsel. Er moet met andere woorden niet gewacht worden tot er schadelijke activiteiten worden vastgesteld om te reguleren.

De minister gaat kort in op het advies van de Raad van State en op de reden waarom niet kan worden ingegaan op zijn hoofdbemerking. De Raad van State vraagt meer bepaald dat het verbod op het verhandelen van de betrokken halsbanden uit het ontwerp van decreet wordt weggelaten omdat het verbod op het verhandelen een marktuitsluitend effect zou hebben en een belemmering zou vormen voor het vrije verkeer van goederen tussen de gewesten, waardoor dus de federale loyaliteit zou worden geschonden.

De Vlaamse Regering volgt de Raad van State niet in deze vraag, zoals ook zeer omstandig in de memorie van toelichting verduidelijkt werd. Gelet op de juridische aard ervan gaat de minister nu niet in op de details. In de memorie wordt onder meer ook verwezen naar eerdere adviezen van de afdeling Wetgeving van de Raad van State die ook besluiten dat de gewesten bevoegd zijn voor het invoeren van een handelsverbod inzake het beleidsveld van het dierenwelzijn.

Als enkel het gebruik verboden zou worden, maar de verkoop niet, mist de maatregel van het decreet haar doel. Dan wordt er een verkeerd signaal gegeven aan de burgers dat de aankoop ervan wel legitiem is maar het gebruik ervan niet. Een verbod op de verkoop vormt met andere woorden een onlosmakelijk geheel met het verbod op het gebruik van de elektrische halsband. Het verbod op de handel moet dus behouden te blijven.

– Artikel 4 en 5

Artikel 4 en 5 betreffen legistieke aanpassingen opdat artikel 3 zijn volledige uitwerking kan krijgen. Zo heft artikel 4 van het ontwerp van decreet artikel 4, 1°, van het decreet van 13 juli 2018 op, waarmee een initieel verbod werd ingevoerd op het gebruik van elektrische halsbanden bij honden. De datum van inwerking-treding hiervan werd middels artikel 42 van het decreet van 13 juli 2018 uitgesteld naar een door de Vlaamse Regering te bepalen datum. Artikel 42 dient dus ook opgeheven te worden.

– Artikel 2 en 6

Er wordt verder naast een verbod op de e-collar een veeleer technische correctie doorgevoerd aan de definitie van interventiehond zoals vermeld in artikel 3, 28°, van de Dierenwelzijnswet, en zoals ingevoegd bij het decreet van 2 april 2021. Een interventiehond betreft een hond die getraind is of getraind wordt om te worden ingezet door het leger, de politie of ondernemingen of diensten die vergund zijn onder de wet van 2 oktober 2017 tot regeling van de private en bijzondere veiligheid. Aan deze opsomming moet toegevoegd worden “de operationele diensten van de civiele veiligheid”. Deze worden beschreven in artikel 2, 1°, van de wet van 15 mei 2007 betreffende de civiele veiligheid en betreffen: “de brandweer- en reddingsposten van de hulpverleningszones, en de operationele eenheden van de Civiele Bescherming”. De reden is dat de uitwerking van de nadere regels van het erkenningsstelsel van opleidingscentra voor interventiehonden deze leemte heeft blootgelegd. Deze wijziging aan de definitie van interventiehond zal evenwel slechts in werking treden op het ogenblik dat de definitie zelf in werking treedt.

– Conclusie

Minister Ben Weyts concludeert dat door middel van voorliggend ontwerp van decreet opnieuw afscheid genomen wordt van een achterhaalde praktijk. Dat is niet zonder slag of stoot gegaan. Sommigen zijn zeer grote voorstander van het gebruik van elektrische stroomhalsbanden. Het is gemakkelijk om vanop een afstand honden terug te roepen. Sommigen beweren dat het geen leed veroorzaakt bij de dieren. De minister stelt vast dat het in zeer veel gevallen wel dierenleed veroorzaakt. Er is de wetenschappelijke literatuur en Vlaanderen staat niet alleen in zijn beslissing. Er zijn andere methodieken om honden te trainen en te doen luisteren. In het verleden, toen dergelijke halsbanden niet bestonden, luisterden de honden ook. Stroomhalsbanden voor honden waren lang stevig ingeburgerd, maar de Vlaamse samenleving is geëvolueerd. Het is onze plicht om vermijdbaar dierenleed ook effectief te vermijden. Achterhaalde instrumenten zoals de meeste stroomhalsbanden horen niet meer thuis in Vlaanderen. Een huisdier is een deel van het gezin en een gezinlid geeft men ook geen elektrische schok met een druk op de knop om die te doen luisteren.

2. Bespreking

2.1. Allessia Claes

Het verbod op elektronische halsbanden kent reeds een lange voorgeschiedenis, zegt *Allessia Claes*. Er werden reeds meerdere adviezen aangevraagd, onder meer aan de Raad voor Dierenwelzijn. Er zijn natuurlijk voor- en tegenstanders, elk met hun argumenten. Het verbod op de e-collar geraakt steeds meer wijdverspreid en er komen ook alternatieven op de markt.

Het ontwerp van decreet brengt duidelijkheid en zet dierenwelzijn voorop. De nodige afwegingen werden gemaakt. Bij het juridisch definiëren van het verbod werd een evenwicht gevonden tussen gewestelijke en federale bevoegdheden. De N-VA-fractie steunt het ontwerp van decreet. De minister is niet over een nacht ijs gegaan. Het vergt politieke moed om de beslissing te nemen nadat in 2018 de basis werd gelegd.

Uit een onlinebevraging bij gedragstherapeuten en hondentrainers bleek dat 90 procent van de bevroegden instemt met een volledig verbod of een verbod met uitzonderingen. Het ingaan van het verbod in 2027 zorgt voor een overgangsperiode voor de veiligheidsdiensten zoals het leger, de politie en de civiele bescherming. De Raad voor Dierenwelzijn suggereerde deze overgangsperiode. De N-VA-fractie staat positief ten aanzien van deze overgangsperiode. Begeleiding in de

overgangsfase is belangrijk. Het is opportuun dat de dienst Dierenwelzijn dit blijft opvolgen en begeleiding biedt waar nodig.

De Vlaming staat zeker positief ten aanzien van dit ontwerp van decreet, aldus Alessia Claes. De buitenlandse voorbeelden, zoals Nederland of Ierland, tonen aan dat een verbod mogelijk is. Toch roept het lid de minister op om te blijven luisteren naar de gedragstherapeuten en de dierenartsen die bezorgdheden hebben geuit over het verbod, vooral in het kader van rehabilitatie en heropvoeding. Kan de minister garanties geven voor een dergelijk overleg? Hoe zal hij het decreet duiden bij de sector zelf en het contact met de specialisten garanderen?

2.2. Els Sterckx

Pas in 2027 treedt het decreet in werking. *Els Sterckx* begrijpt dat er een overgangsperiode moet zijn voor honden die ingezet worden voor politie, defensie en civiele veiligheid, wat de Raad voor Dierenwelzijn ook adviseerde. De minister zegt dat hij in het licht van het gelijkheidsbeginsel die overgangsperiode wil laten gelden voor alle gebruikers van dergelijke elektrische halsbanden. *Els Sterckx* vindt die periode te lang voor alle gebruikers. Het zijn vooral particulieren die niet correct omgaan met die halsbanden. Ze gaat ervan uit dat politie, defensie en civiele veiligheid de halsbanden correct gebruiken en dat ze nood hebben aan een overgangsperiode voor een alternatieve trainingsmethode voor de honden die correct opgeleid moeten worden. Voor particulieren zijn er al veel alternatieven op de markt. Bij een definitief verbod op elektrische halsbanden zal de markt nog meer naar alternatieven zoeken. Daarom vraagt *Els Sterckx* om de overgangsperiode voor particulieren in te korten tot bijvoorbeeld 2025. Het nog tot 2027 toelaten van elektrische halsbanden voor particulieren vindt ze te lang.

2.3. Ludwig Vandenhove

Ludwig Vandenhove zegt dat de Vooruitfractie het ontwerp van decreet steunt. Oorspronkelijk waren er op het terrein onder andere meer gedragstherapeuten die het huidige systeem wilden aanhouden maar de steun daarvoor brokkelt af. Hij gaat ervan uit dat de ingebouwde compromissen en de overgangsregeling een zo groot mogelijk deel van de betrokken sector over de brug helpen.

Hij meent dat niet te zwaar getild moet worden aan de bezwaren van de Raad van State. Los van de juridische weerlegging door de minister vindt het lid dat dierenwelzijn, de ethische kant, voorgaat op deze beperkte juridische bezwaren.

2.4. Minister Ben Weyts

Minister *Ben Weyts* antwoordt dat communicatie en sensibilisering ten aanzien van de sector inderdaad nodig zullen zijn. De lange overgangstermijn biedt die opportuniteit. De overgangstermijn is een compromis om zoveel mogelijk partijen mee te krijgen in die stap. Zowel op het terrein als op het politieke niveau heeft de minister de overgangsperiode nodig gehad om tot dit ontwerp van decreet te komen.

Men zou inderdaad de overgangsperiode enkel kunnen voorzien voor politie, defensie, civiele veiligheid, gedragstherapeuten en niet voor particulieren. Het probleem is echter dat het beroep van gedragstherapeuten niet gereguleerd is. Iedereen kan zich gedragstherapeut noemen, dus is er geen verschil tussen een particulier en een gedragstherapeut. De overgangsperiode zou dan enkel gelden voor politie, defensie en civiele veiligheid, en niet voor gedragstherapeuten. Een algemene overgangsperiode is dus het compromis.

3. Stemming

Artikel 1 tot en met 6 worden unaniem aangenomen met 9 stemmen.

Het ontwerp van decreet tot wijziging van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren en het decreet van 13 juli 2018 tot wijziging van de wet van 14 augustus 1986 betreffende de bescherming en het welzijn der dieren in het kader van de zesde staatshervorming wordt met dezelfde stemuitslag aangenomen.

Els AMPE,
voorzitter

Els STERCKX,
verslaggever